

ВІДГУК

**офіційного опонента - доктора юридичних наук, професора
Гаруста Юрія Віталійовича на дисертаційне дослідження
Лимара Максима Володимировича на тему «Публічне адміністрування
професійного навчання в Національній поліції України»,
поданої на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук зі
спеціальності 12.00.07 - адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право**

Актуальність аналізованої тематики є беззаперечна, вона обумовлена нагальною потребою в удосконаленні системи публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України як одного з ключових механізмів забезпечення внутрішньої безпеки держави. З огляду на трансформаційні процеси, які відбуваються в українському суспільстві, а також на підвищену небезпеку, зумовлену повномасштабною збройною агресією, питання ефективної підготовки правоохоронців набуває особливої гостроти та суспільної значущості.

Професійне навчання поліцейських є фундаментальною складовою кадрової політики в органах правопорядку, що має не лише прикладне значення, а й стратегічну функцію — формування висококваліфікованого, психологічно стійкого та етично відповідального персоналу. Дисертант слушно наголошує на необхідності адаптації освітніх програм до нових викликів, що передбачає інтеграцію кризового реагування, сучасних технологій, цифрової грамотності та міжвідомчої взаємодії у зміст підготовки працівників поліції.

Важливим аспектом, який актуалізує дослідження, є помітна диспропорція у рівні довіри громадян до Національної поліції порівняно з іншими безпековими інституціями. Згідно з наведеними даними соціологічного дослідження, у грудні 2024 року рівень довіри до поліції

складав лише 37%, у той час як до Збройних Сил України — 92%, до Національної гвардії — 85%, а до Державної прикордонної служби — 78%. Це свідчить про наявність проблем не лише функціонального, а й іміджевого характеру, які значною мірою зумовлені недостатньо якісною професійною підготовкою та морально-етичними вадами частини особового складу.

Особливу вагу має авторське обґрунтування ролі первинної та безперервної професійної підготовки як гаранта високого рівня професіоналізму. Результати власного соціологічного опитування, наведені в роботі, демонструють, що 96% респондентів вважають обов'язковим проходження початкової підготовки новобранцями, а 83% — необхідність регулярного оновлення знань і навичок поліцейських. Це підтверджує актуальність дослідження не лише з теоретичного, а й з практичного погляду, оскільки воно ґрунтується на реальних суспільних очікуваннях і запитах.

У контексті публічного адміністрування досліджувана проблема тісно пов'язана з імплементацією європейських стандартів у сфері поліцейської освіти, що особливо важливо в умовах інтеграційних прагнень України. Автор справедливо наголошує на необхідності оновлення нормативно-правової бази професійного навчання поліцейських та розширення міжнародного співробітництва у цій сфері, зокрема з європейськими поліцейськими структурами та освітніми інституціями. Окремо заслуговує на увагу окреслення дисертантом морально-етичного виміру підготовки поліцейських. Лише 35% опитаних громадян позитивно оцінили моральний рівень діючих працівників поліції, що свідчить про нагальну потребу у включенні питань етики, прав людини, комунікативної компетентності до структури навчального процесу. Такий підхід не лише сприятиме підвищенню ефективності служби, а й зміцненню легітимності поліції як інституту публічного адміністрування.

Отже, тематика дисертаційного дослідження є надзвичайно своєчасною, глибоко вмотивованою як суспільними запитами, так і потребами правової науки, адміністративної практики та сектору безпеки загалом. Проблематика,

порушена автором, зачіпає ключові напрями реформування правоохоронної системи України та становить істотний інтерес для наукової та професійної спільноти.

Тематика дисертаційного дослідження узгоджується з ключовими стратегічними документами, що визначають пріоритети розвитку освіти та цифровізації в Україні. Зокрема, ідеї та положення дисертації співвідносяться з положеннями Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки, Національної стратегії розвитку інклюзивного навчання на період до 2029 року, Стратегії цифрового розвитку інноваційної діяльності України на період до 2030 року, а також Концепції реформування освіти в Міністерстві внутрішніх справ України. Це свідчить про високу ступінь релевантності обраного наукового напрямку сучасним державним пріоритетам. Дисертація виконана в межах тематики науково-дослідної роботи Науково-дослідного інституту публічного права, що також підкреслює її відповідність академічним і прикладним завданням у сфері правового забезпечення публічного адміністрування.

Результати дослідження були належним чином апробовані через публікацію в наукових фахових виданнях та участь у науково-практичних заходах. Основні положення дисертації викладено у п'яти наукових статтях, з яких чотири опубліковано у вітчизняних фахових виданнях з юридичних наук, а одну — в іноземному правовому журналі. Окремі аспекти дослідження представлені у двох тезах доповідей на науково-практичних конференціях, що відбулися у 2020 та 2022 роках. Така публікаційна активність і належна апробація підтверджують системність підходу дисертанта до вивчення обраної проблематики, а також свідчать про визнання отриманих результатів у науковому середовищі.

Достовірність і переконлива аргументованість положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертаційному дослідженні ґрунтуються на комплексному, всебічному й системному підході до аналізу предмета дослідження, що охоплює як теоретико-доктринальний, так і

нормативно-прикладний виміри. Висока якість наукової розвідки забезпечується цілісним опрацюванням широкого спектра джерел — нормативно-правових актів, актів міжнародного права, практики публічного адміністрування, вітчизняних і зарубіжних наукових праць, а також матеріалів емпіричних досліджень. Автор демонструє послідовність, логічність і наукову стрункість викладення, що засвідчує глибоке оволодіння методологічним інструментарієм юридичної науки. Суттєвим чинником, що гарантує наукову надійність висновків, є використання в дослідженні широкого комплексу методів — від загальнонаукових (системного підходу, індукції, дедукції, герменевтики, логіко-семантичного аналізу) до спеціально-юридичних (формально-догматичного, прогностичного, статистичного). Такий методологічний плюралізм дозволив дисертанту охопити всі сутнісні аспекти публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України: від формально-нормативної структури до соціально-функціональних характеристик. Застосування статистичного й емпіричного матеріалу, зокрема результатів соціологічного опитування, підвищує рівень прикладної значущості дисертаційного доробку, забезпечуючи його прив'язку до реального стану правової дійсності.

Наукова новизна дисертаційного дослідження полягає у всебічному та системному аналізі засад, сутності й змістових характеристик публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України. Робота є одним із перших комплексних досліджень у межах науки адміністративного права, присвячених цій проблематиці, що зумовлює її значущість і теоретичну оригінальність. Наукова новизна підтверджується як постановкою проблеми, так і глибиною її опрацювання з урахуванням сучасних викликів, зокрема повномасштабної збройної агресії проти України та потреби у формуванні нової моделі правоохоронної освіти в умовах воєнного стану.

Дисертант, один з перших, обґрунтував сутність професійного навчання в Національній поліції України в умовах воєнного стану як системи засад і заходів, спрямованих на забезпечення обороноздатності держави, захист прав громадян в екстремальних обставинах, взаємодію поліцейських із військовослужбовцями, ветеранами та внутрішньо переміщеними особами. Також уперше здійснено порівняльний аналіз підходів до поліцейської освіти у північних країнах Європи (Бельгія, Естонія, Нідерланди, Норвегія, Швеція) на основі загальноєвропейських стандартів, що дозволило сформулювати нову концепцію підготовки фахівців для української поліції, орієнтовану на поєднання фундаментальної теорії, практичних навичок та етичних норм.

В дослідженні удосконалено розуміння адміністративно-правового статусу поліцейських академій, визначено їхні ознаки як спеціалізованих закладів освіти, створених наказами МВС та функціонуючих на основі профільних законів і підзаконних актів. Поглиблено уявлення про юридичну природу адміністративних актів у сфері поліцейської освіти, які приймаються імперативно, породжують адміністративно-правові наслідки та підлягають оскарженню. Удосконалено засади стандартизації професійної освіти в поліції як інструменту публічного адміністрування, обґрунтовано концепцію впровадження нової спеціальності «Поліцейська діяльність» в межах освітньої галузі «Право», а також запропоновано низку законодавчих змін з метою розвитку трирівневої системи підготовки кадрів, інтеграції ІТ-технологій та психологічних практик в освітній процес.

Подальшого наукового розвитку набули положення щодо гібридної моделі професійного навчання в системі МВС, яка поєднує елементи закритості (на базовому рівні підготовки) та відкритості (у межах вищої освіти для елітного управлінського складу). Водночас розвинуто положення про спеціальні інструменти публічного адміністрування професійного навчання: виховні заходи, застосування цифрових симуляторів, комп'ютеризованих тренажерів, табірних зборів, прийняття присяги, що сприяють розвитку ключових патріотичних, етичних і професійних якостей,

необхідних для ефективного виконання службових обов'язків в умовах надзвичайних ситуацій і воєнного часу.

Дисертаційна робота М. Лимара на тему «Публічне адміністрування професійного навчання в Національній поліції України» є результатом самостійного наукового дослідження, виконаного на належному академічному рівні з дотриманням вимог академічної доброчесності. У структурі дисертації належно оформлено посилання на джерела, використано перевірені статистичні дані, нормативно-правові акти, наукові публікації, що свідчить про сумлінне ставлення автора до етичних норм наукової діяльності.

Практичне значення дисертаційного дослідження полягає у можливості безпосереднього застосування сформульованих у роботі теоретичних положень, висновків і пропозицій у низці важливих сфер. Зокрема, у науково-дослідній сфері напрацювання автора слугуватимуть методологічною основою для подальшого наукового аналізу специфіки публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України, зокрема в межах наукових тем, що реалізуються Науково-дослідним інститутом публічного права. У сфері освітньої діяльності положення дисертації інтегруються в навчальні курси, зокрема при розробленні й викладанні дисципліни «Актуальні проблеми адміністративного права», що сприяє поглибленню професійної підготовки здобувачів вищої юридичної освіти.

За результатами вивчення дисертації та наукових публікацій здобувача, зарахованих за темою роботи, можна стверджувати, що наукова праця оформлена згідно з нормативними вимогами, передбаченими для такого виду робіт, написана державною мовою з дотриманням наукового стилю. Положення, висновки та пропозиції, що містяться у дисертації, в цілому характеризуються аргументованістю та послідовністю.

Відзначаючи належний рівень обґрунтування та достатню переконливість теоретичних, організаційних і методичних положень дисертації М. Лимара, її завершеність та цілісне подання, слід звернути увагу

на окремі недоліки у розкритті окремих питань, а також на наявність положень, що можуть бути предметом наукової дискусії:

1. На с. 70–71 зроблено висновок, що пріоритет прав людини є первинним спеціальним принципом професійної підготовки поліцейських. Не можна заперечити, що названий принцип є одним із головних у системі принципу верховенства права, який використовується у всіх сферах суспільного життя, в тому числі при здійсненні публічного адміністрування професійної освіти поліцейських. Однак здобувачем невірно зроблено акцент, що він є «спеціальним принципом», так як принцип пріоритету прав людини є класичним загальним принципом права.

2. Спірним є висновок про те, що розпорядча діяльність здійснюється виключно керівництвом закладів освіти системи МВС України (с. 67–68). Видання підзаконних нормативно-правових актів закладами освіти є складним і багатогранним правотворчим процесом, який відбувається відповідно до встановлених процедур. У ньому беруть участь експерти, які безпосередньо розробляють проєкти нормативно-правових актів, а також вчена рада закладу освіти, що здійснює їх фахове обговорення та схвалення. Керівник закладу, як правило, лише підписує наказ, який був попередньо ретельно розроблений та затверджений вченою радою. Отже, правотворчий процес у системі закладів вищої освіти МВС є колективним і структурованим, а не зводиться лише до волі керівника. Він є результатом узгоджених дій багатьох суб'єктів закладу, що забезпечує його легітимність і відповідність правовим вимогам.

3. На сторінці 106 дисертації зазначено, що розробка стандартів передбачає врахування принципів академічної доброчесності, що сприяє забезпеченню чесності та прозорості в освітньому процесі. Разом з тим, дисертація виграла б, якби автор розкрив конкретні способи та процедури реалізації цієї діяльності.

4. Недостатньо повним є твердження про те, що підзаконні нормативно-правові акти, які використовуються для управління професійним навчанням

у Національній поліції України, створюються на основі Конституції України та чинного законодавства, зокрема законів «Про освіту», «Про вищу освіту» та «Про Національну поліцію» (с. 116). У цьому переліку доцільно було б також згадати Закон України «Про професійну (професійно-технічну) освіту», а завершити його словами: «та інші», що відповідало б усталеним законодавчим формулюванням.

5. Автор у своїй роботі не повною мірою розкрив напрями мінімізації виявлених ним же недоліків щодо неналежного рівня особистих моральних та етичних якостей поліцейських. У дисертації подано лише загальні тези про необхідність формування у поліцейських таких цінностей, як повага до прав людини, верховенство права, справедливість, чесність, етичність і соціальна відповідальність. Однак, поліцейські повинні не лише теоретично засвоїти ці принципи, а й практично реалізовувати їх, зокрема — шляхом налагодження позитивної комунікації з громадянами, протидії корупції та утвердження безпеки й справедливості в суспільстві.

Висловлені в цій частині відгуку окремі зауваження та дискусійні положення, ілюструючи про цьому власну наукову позицію офіційного опонента, не знижують значимість і якість проведеного дослідження та не впливають на загальну позитивну оцінку роботи.

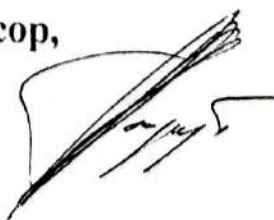
Оцінюючи науковий рівень дисертаційного дослідження та значущість його результатів, з урахуванням особистого внеску автора у формування напрямів і розробку пропозицій щодо вдосконалення публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України, слід відзначити, що дисертація Лимара Максима Володимировича є актуальним, самостійним, завершеним і комплексним дослідженням теоретико-прикладного характеру. Вона характеризується логічною цілісністю змісту та засвідчує вагомий внесок автора в розвиток теорії адміністративного права. Основні положення, висновки та рекомендації дисертації мають наукову новизну, є обґрунтованими, аргументованими й пройшли необхідну апробацію на науково-практичних конференціях. У публікаціях здобувача

належно відображено всі ключові результати дисертаційного дослідження. Зміст дисертації повністю відповідає визначеній меті; наукові завдання, поставлені здобувачем, вирішено у повному обсязі, а мету дослідження досягнуто. Автореферат дисертації відповідає її змісту та повністю відображає основні положення і результати дослідження. Дисертацію та автореферат оформлено відповідно до встановлених вимог.

Наведене дозволяє зробити висновок, що дисертаційне дослідження Лимара Максима Володимировича на тему «Публічне адміністрування професійного навчання в Національній поліції України», виконане на належному науково-теоретичному рівні, є завершеною працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що вирішують конкретне наукове завдання, яке має суттєве значення для науки адміністративного права, тобто за своєю актуальністю, новизною постановки та вирішенням досліджених проблем, теоретичним рівнем і практичною корисністю, достовірністю і обґрунтованістю одержаних результатів повністю відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів, а її автор Лимар Максим Володимирович заслуговує на присудження йому наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент –

**заступник начальника кафедри
військового права та правоохоронної
діяльності Національного
університету оборони України
доктор юридичних наук, професор,
полковник юстиції**

Юрій ГАРУСТ

